

Verslag Commissie Bestaansminimum Aruba

**Centraal Bureau voor de Statistiek
Oranjestad, oktober 1994**

Voorwoord

Aanleiding tot het voorliggende rapport is de brief dd. 26 september 1994, No. S/121, van uw college aan de directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek met het verzoek een commissie in het leven te roepen om voorstellen aan de regering te presenteren teneinde het bedrag van het bestaansminimum op Aruba vast te kunnen stellen.

Het is gemeenplaats geworden om te zeggen dat het vaststellen van een "bestaansminimum" gepaard gaat met een grote dosis subjectiviteit. De Commissie heeft steeds getracht zich aan de realiteit te houden en vermeed zich aan veronderstellingen te wagen die niet gebaseerd zijn op een serieuze analyse van gegevens of op de berekeningen, c.q. schattingen, op basis van geaccepteerde statistische methoden.

Aangezien het hier gaat om een onderwerp dat duidelijk in de sfeer van beleid ligt, heeft de Commissie de voorkeur gegeven aan het zich onthouden van advies, c.q. beleidsaanbevelingen.

De Commissie hoopt uw college hierbij naar genoegen te hebben ingelicht.

De Commissieleden:

Drs. E. A. Jacopucci, Voorzitter - Centraal Bureau Statistiek
Dr. F. Eelens, Adviseur - Centraal Bureau Statistiek
Ing. Drs. M. Balkestein, Secretaris - Centraal Bureau Statistiek
Mevr. S. Kappel - Dir. Volksgezondheid
Dhr. R. Thijssen - Directie Arbeid
Mevr. B. Gooskens-Donata - Fundacion Cas pa Comunidad Arubano
Dhr. W. Marchena M.A. - Directie Sociale Zaken

Aruba, 31 oktober 1994

A. Inleiding

In opdracht van de Raad van ministers werd -onder voorzitterschap van de directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek- een Commissie in het leven geroepen, met het doel "voorstellen aan de regering te presenteren teneinde in de nabije toekomst het bedrag van het bestaansminimum op Aruba te kunnen vaststellen". Met het oog op de complexiteit van de opdracht en de grote sociaal-economische gevolgen die het vaststellen van een bestaansminimum met zich mee kan brengen, was het noodzakelijk een aantal diensten bij de Commissie te betrekken. Aan de andere kant werd geopteerd een niet al te grote Commissie te vormen om, gezien het tijdgebrek, de efficiëntie en de flexibiliteit te verhogen. Deze beperking noodzaakte het CBS om slechts die diensten uit te nodigen die een directe inbreng konden leveren bij het aanbrengen van de gegevens om het bestaansminimum vast te stellen. Door de directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek werden de volgende diensten uitgenodigd: Directie Arbeid, Directie Sociale Zaken, Directie Economische Zaken Handel en Industrie, Directie Volksgezondheid en Fundacion Cas pa Comunidad Arubano. Van de directeur Economische Zaken werd vernomen dat de uitnodiging niet kon worden aanvaard omdat zij niet volgens de gewenste ambtelijke wijze was verstuurd. Volgens hem moest de uitnodiging rechtstreeks door de minister president aan de directie worden gericht.

De Commissie was samengesteld uit de volgende leden:

- E.A.Jacopucci, voorzitter, Centraal Bureau voor de Statistiek
- M.Balkestein, secretaris, Centraal Bureau voor de Statistiek
- F.Eelens, adviseur, Centraal Bureau voor de Statistiek
- S.Kappel, Directie van Volksgezondheid
- R.Thijssen, Directie Arbeid
- B.Gooskens, FCCA
- W.Marchena, Directie Sociale Zaken

Tijdens de eerste fase van de werktijd van de Commissie werd getracht om beschikbare literatuur in het bezit te krijgen. Daarbij zijn de op Aruba aanwezige bronnen en buitenlandse literatuur geraadpleegd. In de eerste vergadering van de Commissie van 10 oktober 1994 werd uitgebreid van gedachten gewisseld over de te volgen methodologie. In de volgende sectie zullen we ingaan op de methodologie die werd gevolgd om tot een schatting van het bestaansminimum te komen.

B. Methodologie

Het vaststellen van een methodologie voor het schatten van een bestaansminimum in een bepaalde samenleving is verre van eenvoudig. In een artikel over de dynamiek van armoede in 8 landen ¹ stellen Duncan et al., verwijzend naar een ander artikel : 'Callan en Nolan, in a review of poverty line methods, conclude that each faces formidable problems and objections, at both conceptual and emperical levels, and that nothing approaching concensus on the measurement of poverty appears to be emerging'.

Als bestaansminimum aanzien we het bedrag dat noodzakelijk is om een pakket van consumptieve en collectieve goederen te verschaffen dat in de maatschappij algemeen als een minimum wordt gezien. Uiteraard zijn de basisbehoeften van land tot land en van cultuur tot cultuur sterk verschillend. Hetgeen in de straten van Bombay geldt als basisbehoefte voldoet niet in Europa of Aruba. Daarom is het in ons geval in feite beter om de term 'sociaal bestaansminimum' te gebruiken. Immers, 'bestaansminimum' slaat te veel op het louter minimum om fysiek te overleven. 'Sociaal bestaansminimum' refereert naar het minimale bedrag dat noodzakelijk is om binnen de samenleving op een sociaal en ethisch aanvaardbare manier te functioneren. In de tekst wordt omwille van de leesbaarheid soms gerefereerd naar 'bestaansminimum'. In die gevallen wordt wel degelijk 'sociaal bestaansminimum' bedoeld.

¹ Zie: Greg J.Duncan et al., '*Poverty Dynamics in eight countries*', Population Economics, 1993, 6:215-234

Uiteraard is het noodzakelijke bedrag afhankelijk van de gezins- en huishoudenssamenstelling. Een alleenstaande heeft vanzelfsprekend een kleiner bedrag nodig om minimaal rond te komen dan een gezin met drie of vier jonge kinderen. Bij de berekening van het sociaal bestaansminimum zijn wij uitgegaan van een modelhuishouden met twee volwassen personen van 16 jaar of ouder en twee kinderen beneden de zestien jaar.² Het idee van de leeftijdsgrens van 16 jaar is bepaald door het idee dat het consumptiepatroon van een 17- of 18-jarige veel nauwer aansluit bij dat van een volwassene dan bij dat van jongere kinderen. Om op basis van het sociale bestaansminimum een schatting te maken van wat de behoeften zijn van andere huishoudtypes kan eventueel gebruik worden gemaakt van een omzetschaal die wordt voorgesteld door de 'Organization of Economic Cooperation and Development' (OECD)³. Bij deze omzetschaal krijgen de verschillende personen in een huishouden een verschillend gewicht toebedeeld. De eerste volwassene krijgt een gewicht van 1.0, de andere volwassenen (in ons geval elke persoon 16 jaar of ouder) een gewicht van 0.7 en elk kind (beneden de 16 jaar) een gewicht van 0.5. Indien we op basis van het berekende minimum voor het modelhuishouden bijvoorbeeld het minimum willen uitrekenen voor een alleenstaande volwassene en een kind, dan moeten wij het geschatte sociale bestaansminimum delen door 2.7 (1.0+0.7+0.5+0.5) en vervolgens vermenigvuldigen met 1.5 (1.0+0.5).

Nadat we het sociale bestaansminimum voor een huishouden van twee volwassenen en twee kinderen hebben vastgesteld kan men deze omzetschaal gebruiken om ook het bestaansminimum voor enkele andere huishoudentypes te schatten.

In principe zijn er twee methodes om het sociale bestaansminimum te schatten:

- de normatieve methode
- de statistische methode

Bij de normatieve methode wordt uitgegaan van een basispakket van goederen en diensten. Dit pakket is het minimum dat een huishouden nodig heeft om sociaal binnen de samenleving te kunnen leven en functioneren. Nadat dit pakket is vastgesteld wordt de prijs van elk der elementen van het pakket, via prijswaarneming, vastgesteld en vervolgens bij elkaar geteld. Bij de statistische methode wordt eerst het benodigde voor een bepaalde sector (meestal voeding) berekend. Daarna wordt, aan de hand van het Budgetonderzoek de algemene statistische relatie nagegaan tussen de gekozen consumptiesector en de andere consumptiesectoren. Op basis van deze statistische relatie wordt tenslotte berekend hoeveel het gehele inkomen moet bedragen, gegeven de gevonden waarde van de gekozen consumptiesector.

² Het is gebruikelijk om het bestaansminimum te berekenen voor een gezinsvorm die algemeen voorkomt binnen het land. Zo wordt in de Verenigde Staten het minimum inkomen (poverty line) ook vastgesteld voor een gezin van 4 personen. In Curaçao heeft het ABVO een bestaansminimum berekend, gebaseerd op een gezin van een moeder en een kind.

³ Zie: K.van den Bosch et al., *A comparison of poverty in seven European countries and regions using subjective and relative measures*, Population Economics, 1993.

Bij de berekening van het bestaansminimum maakte de Gemengde Commissie⁴ gebruik van de statistische methode. Bij de bepaling van de basisbehoefte gaat de Gemengde Commissie in zijn analyse uit van de relatie tussen de calorie-consumptie en het totale huishoudinkomen. In een tweede analyse wordt de relatie tussen de huisvestingskosten en het totale huishoudinkomen onderzocht. Op basis van de statistische relatie die wordt gelegd kan het bestaansminimum geïnterpreteerd worden als het minimum-inkomen dat nodig is om een individu in staat te stellen het corresponderende aantal calorieën per dag te consumeren waarbij het consumptiegedrag van de totale bevolking ten tijde van het Budgetonderzoek als uitgangspunt dient (van 1974).

Zowel de normatieve als de statistische methode hebben bepaalde nadelen. Het grote nadeel van de normatieve methode is dat men a priori een pakket moet vaststellen dat aan de basisbehoeften van een gezin voldoet. Uiteraard is dit erg moeilijk en leidt gemakkelijk tot eindeloze discussies. Is het bijvoorbeeld voor Aruba zo dat speelgoed voor kinderen tot de basisbehoeften behoort? Zij hebben dit niet nodig om te overleven, maar het educatief speelgoed kan een grote opvoedkundige waarde hebben. Zijn bepaalde produkten noodzakelijk of luxe? Denk bijvoorbeeld aan een airco, een radio, de krant, een tweede paar schoenen, ice-cream, een telefoon. Bij het vaststellen van een pakket bestaat het gevaar dat dit als te dirigistisch wordt gezien, of dat de opgenomen produkten tot norm worden verheven. Omdat elk produkt afzonderlijk moet worden geëvalueerd of het tot de basisbehoeften behoort is deze methode ook erg omslachtig en tijdrovend.

Het nadeel van de statistische methode is dat wordt uitgegaan van de verhouding van bijvoorbeeld voedsel met de rest van de consumptiegoederen. Het is mogelijk dat deze relatie zwak is of dat bepaalde sectoren een tegengestelde relatie ten opzichte van voedsel hebben. Bovendien richt de statistische methode zich op de hele bevolking en alle consumptiesectoren. Het nadeel hiervan is dat de relatie voeding met andere sectoren erg verschillend kan zijn tussen de verschillende inkomensgroepen. Neem voor Aruba bijvoorbeeld de relatie tussen voeding en geneeskundige verzorging. In de eerste plaats moet deze relatie erg zwak zijn omdat uitgaven aan voedsel een continue proces is, men eet immers dagelijks, terwijl men enkel uitgaven aan geneeskundige verzorging maakt wanneer men ziek is. Bovendien zijn er voor de laagste inkomensklassen regelingen getroffen waardoor de kosten voor geneeskundige verzorging minimaal zijn (PPK-kaart).

Bij het vaststellen van het bestaansminimum voor Aruba heeft de Commissie rekening gehouden met de voor- en nadelen van beide methodes. Na een grondige evaluatie en een aantal statistische tests werd eerst besloten om een combinatie van de normatieve en de statistische methodes te gebruiken. Uit de regressie-analyse, waarbij wij voedsel gebruikten als onafhankelijke variabele om de variatie in de uitgaven in andere consumptiesectoren te verklaren, bleek dat er slechts een zwakke correlatie bestond tussen de consumptie van voedingswaren en andere sectoren. De vertrouwensintervallen bij het berekenen van

⁴ Gemengde Commissie van Deskundigen ingesteld bij Koninklijk Besluit d.d. 26 november 1976, *Aanzet tot een integraal beleidskader voor de Nederlandse Antillen in de jaren tachtig. Rapport uitgebracht aan de regeringen van de Nederlandse Antillen en Nederland over de economische, financiële, sociale en culturele ontwikkelingen in de Nederlandse Antillen.* s' Gravenhage/Willemstad, juli 1979.

overeenkomstige bedragen voor de andere sectoren, gegeven een bepaald besteed bedrag aan voedsel, waren bovendien dermate groot dat het gebruik van deze methode ongeschikt werd bevonden voor ons doeleinde.

Daarom werd gebruik gemaakt van een alternatieve methode. In deze methode trachten wij een schatting te maken van de minimaal noodzakelijke bestedingen binnen elk der verschillende consumptiesectoren. Zoals we zullen uitleggen was het noodzakelijk om verschillende schattingsmethoden voor de sectoren toe te passen. De basis voor het vaststellen van het bestaansminimum was het Budgetonderzoek dat door het Centraal Bureau voor de Statistiek in oktober 1993 werd gehouden⁵. Aan dit onderzoek werd in totaal door 519 huishoudens, verspreid over het hele eiland, deelgenomen. De verschillende consumptiesectoren die bij het Budgetonderzoek werden gebruikt zijn de volgende:

- Voeding
- Drank en genotmiddelen
- Kleding, schoeisel en toebehoren
- Wonen
- Wooninrichting en huisraad
- Gezondheidszorg
- Vervoer en communicatie
- Recreatie, cultuur en ontwikkeling
- Overige goederen en diensten

Om het bestaansminimum te berekenen werd voor ieder van deze sectoren een aparte schatting gemaakt. Voor de schatting van elk van de sectoren werd een methode gebruikt die zo nauw mogelijk aansloot met de aard van de sector en de beschikbaarheid van de gegevens. In feite kwam het er op neer dat voor sommige sectoren de normatieve methode werd gebruikt, terwijl voor andere een meer statistische aanpak werd aangehouden. Hieronder zullen we ingaan op welke wijze we elk der sectoren hebben geschat.

1. Voeding en drank

⁵ Centraal Bureau voor de Statistiek, *Budgetonderzoek 1993*. Oranjestad, augustus 1993, pp. 209.

Voor de gezondheid van een persoon is een goede en evenwichtige voeding van essentieel belang. Daarom werd door de Commissie een groot belang aan deze sector gehecht. Daarnaast is het zo dat binnen elke samenleving bepaalde gewoonten en smaken bestaan met betrekking tot voeding en drank. Om na te gaan wat het maandelijks bedrag is dat een gezin van twee volwassenen en twee kinderen nodig heeft om goed te kunnen eten werd door mevr. S. Kappel van de Directie Volksgezondheid een voedingspakket vastgesteld voor een periode van 1 week. Als modelfamilie nam zij een man van 40 jaar, een vrouw van 38 jaar, een opgroeiende jongen van 15 en een meisje van 6 jaar. Bij het vaststellen van het voedingspakket werd uitgegaan van een evenwichtige verdeling van eiwitten, vetten en koolhydraten. Met deze werkwijze werd verondersteld dat de andere voedingsstoffen (zoals calcium, ijzer en vitamines) in voldoende mate in het voedingspakket voorkomen. Voor het vaststellen van het benodigd aantal calorieën per persoon is gebruik gemaakt van de Nederlandse Voedingsmiddelen-tabel (NEVO-tabel). Zie bijlage 1 voor een overzicht van het gehanteerde aantal calorieën per persoon. Bij het opstellen van het voedingspakket werd rekening gehouden met de huidige voedingspatronen en smaken van de Arubaanse bevolking. Hiervoor werd gebruik gemaakt van de voedingsstudie die in 1993 door de Directie Volksgezondheid werd uitgebracht⁶.

Op basis van het voedingspakket, dat voor een gezin van 4 personen werd opgesteld voor een week, werd berekend wat de prijs van zo'n pakket is. Hiervoor werden de laatste gegevens van de maandelijkse prijsopnamen van het CBS gebruikt. Vervolgens werden de wekelijkse prijzen met de factor (52/12) vermenigvuldigd om maandelijkse bedragen te verkrijgen. De som van al deze bedragen is een schatting van hetgeen een gezin per maand nodig heeft aan voeding en drank.

⁶ Zie Kappel S. & Kock C.J., *Aruba, one Heavy Island*. Oranjestad, december 1993.

Bij het berekenen van de prijzen van de voedingsprodukten werd rekening gehouden met een belangrijke opmerking van het NIBUD⁷. 'Er is een aantal factoren te noemen die ertoe zouden kunnen leiden dat iemand met een minimuminkomen minder kan doen met zijn geld dan iemand met een hoger inkomen. We denken hierbij bijvoorbeeld aan de mogelijkheid dat iemand met een minimuminkomen eerder dan iemand met een hoger inkomen gedwongen is in duurdere winkels te kopen, daar een goedkope supermarkt zonder een auto moeilijker te bereiken is. Ook zal iemand met een minimuminkomen wellicht minder geld tot zijn beschikking hebben om te kunnen profiteren van aanbiedingen, kwantumkortingen, enzovoort.' Daarom werd bij het vaststellen van de voedingsprijs van het voorgestelde voedingspakket geen gebruik gemaakt van grote hoeveelheden (die over het algemeen iets goedkoper zijn) en werden de prijzen genomen van die winkels die qua prijsduurte in de middenklasse liggen (mediane prijzen).

2. Kleding, schoeisel en toebehoren

Kleding, schoeisel en toebehoren behoort, naast voeding en huisvesting, tot één van de basisbehoeften van de mens. Benadrukt dient te worden dat kleding slechts ten dele een basisbehoefte is. Eenieder heeft de behoefte aan een zeker assortiment aan kleding en schoeisel. Het spreekt echter voor zich dat kleding en schoeisel meer het karakter van een luxe artikel krijgen naarmate het aantal artikelen en de kwaliteit van hetgeen gekocht wordt toeneemt. In Aruba is kleding belangrijk om maatschappelijk te kunnen functioneren. Bij bepaalde gelegenheden is men sociaal verplicht om zich op een bepaalde manier te kleden. Bij het berekenen van het bestaansminimum werd uitgegaan van een statistische methode om de uitgaven voor de sector 'Kleding, schoeisel en toebehoren' te schatten. Hierbij werd uitgegaan van de geobserveerde consumpties uit het Budgetonderzoek. Om dit te doen was het noodzakelijk om een zodanige statistische methode toe te passen dat het bestedingspatroon van een gezin van twee volwassenen en twee kinderen kon worden geschat. Bovendien diende de geschatte uitgave aan de sector kleding voor het bestaansminimum, de reële bestedingen van huishoudens rond het bestaansminimum te benaderen.

Om dit te doen werd uit het gegevensbestand van het Budgetonderzoek een groep geselecteerd waarvan verondersteld werd dat die het bestedingspatroon van huishoudens om en rond het bestaansminimum het beste zou benaderen. In de eerste plaats werd een frequentietabel, met de nodige beschrijvende statistieken, van het huishoudinkomen uitgedraaid. Vervolgens werden huishoudens die in het onderste deciel en de bovenste zes decielen van het huishoudinkomen uit het bestand verwijderd. Op deze wijze bleef een groep van 141 huishoudens over. Deze groep vertegenwoordigt in feite de 30 procent minderbedeelden in onze samenleving, met uitsluiting van de laagste 10 procent. In bedragen van huishoudinkomen werden die huishoudens gekozen met als ondergrens Afl. 676.3 en als bovengrens Afl. 2393.0. De verdere analyse voor het berekenen van de uitgaven voor de sector kleding werd verricht op deze groep.

⁷ Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting, *Studierapport inzake bestedingsmogelijkheden van huishoudens met een minimum inkomen*. Den Haag, juni 1984, p.14.

De schatting van de kosten van de sector 'kleding, schoeisel en toebehoren' werd uitgevoerd door een 'Multiple Classification Analysis' toe te passen op de geselecteerde groep van 141 huishoudens⁸. Een Multiple Classification Analysis (MCA) behoort tot de familie van de lineaire regressie. In feite is het gelijkaardig aan een lineaire regressie met dummy variabelen. Wanneer meerdere factoren een effect hebben op een afhankelijke variabele is het goed om na te gaan wat het netto effect is van elk der categorieën van elke verklarende variabele. Met netto effect bedoelen we het effect nadat we statistisch gecontroleerd hebben voor het effect van andere verklarende variabelen. In een MCA-analyse worden nominale variabelen ingevoerd als 'independents' en de ratio-variabelen als 'covariates'. De resultaten worden gepresenteerd als de afwijking binnen elke categorie van de 'independent' ten opzichte van het algemene gemiddelde, nadat statistisch gecontroleerd is voor 'covariates' en andere 'independents'. Het geeft met andere woorden het netto effect van elke categorie van de nominale variabele op de afhankelijke variabele weer.

In ons geval hebben we twee 'independents' ingevoerd: namelijk huishoudtype (6 categorieën) en deciel van inkomen (3 categorieën). In de analyse werd geen gebruik gemaakt van covariates. De volgende categorieën werden voor beide nominale variabele gekozen:

<u>Huishoudtype</u>	1- Alleenstaande 2- 2 volwassenen 3- 1 volwassene, 1 kind 4- 2 volwassenen, 1 kind 5- 2 volwassenen, 2 kinderen 6- andere huishoudens
<u>Inkomen decielen</u>	2- huishoudinkomen van 676.33 tot 1378.33 3- huishoudinkomen van 1378.33 tot 1910.00 4- huishoudinkomen van 1910.00 tot 2393.33

Voor het huishoudtype is bij de analyse van de resultaten uiteraard categorie 5 (gezin met 2 volwassenen en 2 kinderen) van belang. Bij het nagaan van de resultaten van de inkomensgroepen bleek dat een groot verschil bestond tussen de uitgaven door de eerste twee gekozen decielen (van 676.33 Afl. tot 1910.00 Afl.) en het vierde deciel (van 1910.00 Afl. tot 2393.33 Afl.). Het is duidelijk dat in de derde groep een groter bedrag wordt uitgegeven aan luxe-producten, die eigenlijk voor een deel buiten het (sociale) bestaansminimum vallen. Op basis van deze observatie werd daarom besloten om het schatten van de uitgaven binnen de sector kleding (en de andere sectoren die op deze wijze worden geschat) te baseren op het derde deciel (1378.33 Afl. - 1910.00 Afl.).

De uitgaven aan kleding werden op de volgende wijze uitgerekend:

⁸ Voor een meer uitvoerige beschrijving van de Multiple Classification Analysis kunnen we bijvoorbeeld verwijzen naar Blalock, H.M., *Social Statistics*. University of Washington, McGraw-Hill Series in Sociology, 1979, p.538.

Uitgaven kleding = Algemeen gemiddelde
min/plus afwijking voor huishoudtype (2 volwassenen, 2 kinderen)
min/plus afwijking derde deciel.

Aangezien de uitgaven voor de sector kleding gebaseerd is op het Budgetonderzoek 1993 moest een aanpassingsfactor worden toegepast om rekening te houden met de verhoging van de prijzen binnen deze sector in de periode oktober 1993 - augustus 1994⁹. De verhoging van de prijzen voor kleding was vrij fors in deze periode (8.9 procent). Om de basisbehoeften aan kleding te berekenen werd daarom het resultaat uit de MCA-analyse vermenigvuldigt met een factor 1.089.

Dit bedrag werd aangezien als hetgeen als basisbehoefte nodig is voor een huishouden van 2 volwassenen en 2 kinderen. In de praktijk schatten we dus de uitgaven in de sector kleding, schoeisel en toebehoren binnen het bestaansminimum als hetgeen momenteel wordt uitgegeven door het derde laagste inkomensdeciel van de bevolking.

3. Wonen

Ter bepaling van de minimaal noodzakelijke bestedingen van een gezin aan de sector "Wonen", zijn de kosten voor deze sector verdeeld in vier groepen van vaste, maandelijks terugkerende lasten en additioneel een vijfde groep voor overige uitgaven. De vaste lasten worden gevormd door: woonkosten, water, gas en elektriciteit. De variabele maandelijks lasten bestaan uit uitgaven ten behoeve van onderhoud en reparatie van het woonverblijf, tuinonderhoud en belasting in verband met wonen.

Bij de methodiek ter bepaling van de woonkosten zijn twee scenario's bewandeld. In het eerste scenario gaan we er vanuit dat een gezin een huis, dat geschikt is voor vier personen, tegen een zo goedkoop mogelijk prijs huurt. In het tweede scenario gaan we er vanuit dat ieder gezin op Aruba in staat gesteld moet worden een eigen huis te bezitten. De woonlasten betreffen in dit geval de hypotheeklasten die maandelijks moeten worden afgelost.

⁹ Op het ogenblik van dit rapport waren de prijsstijgingen voor de maand september 1994 nog niet bekend. Daarom wordt het bestaansminimum berekend per september 1994.

De berekening voor de minimale huur voor een huis is gebaseerd op de huurtarieven die FCCA hanteert. Deze instantie is immers specifiek in het leven geroepen om de minder bedeelden in de Arubaanse samenleving de gelegenheid te bieden een huis voor een zo laag mogelijk tarief te huren. Als inschrijvingsnorm hanteert de FCCA een bruto huishoudinkomen dat bestaat uit 100 procent van het bruto maandinkomen van de kostwinner en 30 procent van het bruto maandinkomen van de partner. Eventueel extra inwonende personen die een inkomen verdienen, worden in dit geval niet meegenomen bij de calculatie omtrent het huishoudinkomen. Echter, bij het bepalen van de huishuur die betaald moet worden, gaat de FCCA uit van een bruto huishoudinkomen dat gebaseerd is op 100 procent van het bruto maandinkomen van de kostwinner, plus 100 procent van het bruto maandinkomen van de partner, plus 30 procent van het maandinkomen van kinderen en inwonenden. De gedifferentieerde huurtarieven die de FCCA hanteert, komen tot stand door een bepaald percentage van het bruto huishoudinkomen per maand te nemen, hetgeen gelijk staat aan de huur die betaald moet worden¹⁰.

Het minimale percentage dat gehanteerd wordt is 8 procent van het bruto huishoudinkomen en loopt op naarmate het bruto maandinkomen voor het huishouden toeneemt. Het maximale percentage dat gehanteerd wordt ten behoeve van het berekenen van de huur die betaald moet worden is 20 procent bij een bruto maand inkomen van 1808.00 Afl. of meer.

De FCCA past echter de restrictie toe dat een gezin bestaande uit twee personen slechts bij hen in aanmerking kan komen voor het huren van een huis, indien het huishoudinkomen het bedrag van 1250 Afl. bruto per maand niet overstijgt. Voor elk kind dat deel uitmaakt van het huishouden wordt het maximaal toegestane bruto maandinkomen met 250 florin opgehoogd, met een maximum van 750 Afl. voor drie of meer kinderen. Het maximale bruto huishoudinkomen komt daarmee op 2000 Afl per maand.

In het tweede scenario gaan we er bij onze berekeningen vanuit dat een gezin in staat wordt gesteld een eigen huis te laten bouwen. De woonlasten zijn in dit geval de maandelijks terugkerende hypotheeklasten. De afdeling Technische Dienst van de FCCA heeft, op basis van richtlijnen, bepaald dat de grootte van een huis voor een gezin bestaande uit twee volwassen personen en twee kinderen, minimaal 60 vierkante meter dient te zijn¹¹. Bovendien dient het huis van drie slaapkamers voorzien te zijn. De hypothecaire lening, benodigd voor het bouwen van een dergelijke woning, bedraagt 39.300,00 Afl. uitgaande van 655,00 Afl per vierkante meter. We gaan uit van een gemiddelde looptijd voor de lening van 25 jaar, aangezien de FCCA een leeftijdsgrens aanhoudt van maximaal 60 jaar. Dit betekent dat de gehele hypothecaire lening afbetaald moet zijn voordat deze leeftijd bereikt is.

Formule berekening annuïteit:

¹⁰ Zie bijlage 4 omtrent de gedifferentieerde huurtarieven gehanteerd door FCCA.

¹¹ Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, Centrale Directie van Volkshuisvesting, afdeling technische uitvoering stadsvernieuwing, *Uitgangspunten voor technische minimum-eisen bij woningverbetering*, 's-Gravenhage, mei 1977.

$$A = \frac{Ki(1+i)^n}{(1+i)^n - 1}$$

waar

- A = annuïteit, een maandelijks gelijkblijvend bedrag bestaand uit aflossing plus rente
- (1 + i) = de reden van de meetkundige reeks voor de aflossingsbestanddelen
- n = aantal tijdseenheden.
- K = kapitaal

Uiteindelijk werd gekozen voor het scenario waarbij het gezin met het bestaansminimum overgaat tot aankoop van een eigen woning. Dit om de volgende redenen. In de eerste plaats komt het, volgens de normen van de FCCA op de lange duur goedkoper uit dat mensen kopen in plaats van te huren. Bovendien bezit op deze manier het gezin na een periode van 25 jaar het huis. Op het ogenblik dat de volwassenen zelf bejaard worden, en vaak met pensionering loonverlies lijden, hebben zij de beschikking over een woning die schuldenvrij is.

Nadat de onkosten voor de hypotheek werden berekend, werd een schatting gemaakt van de andere woonkosten. Onkosten voor voorzieningen als water, gas, elektriciteit en andere kosten werden op dezelfde manier geschat als kleding. Waarbij enkel voor die produkten of diensten waarvoor prijsstijgingen zijn doorgevoerd sinds oktober 1993, een inflatie-correctie is toegepast.

4. Wooninrichting en huisraad

De sector 'Wooninrichting en huisraad' omvat in feite alle onkosten die moeten worden gemaakt om een huis van binnen in te richten. Dit omvat onder andere: meubilair, vloerbekleding, stoffering wanden en plafond, woningtextiel (lakens, matrassen, tafelkleden, etc.), huishoudelijke apparaten, borden, potten en pannen, elektrische en andere gereedschappen, installatie- en onderhoudskosten, etc.

De schatting die is gemaakt van de kosten voor de sector 'Wooninrichting en huisraad' is methodologisch identiek aan die voor de sector kleding. Ook hier werden de uitgaven met een MCA-tabel geschat voor een gezin met 4 personen, behorende tot het derde laagste deciel. Een correctiefactor van 6.6 procent werd toegepast om te corrigeren voor de inflatie in de periode oktober 1993-september 1994.

5. Gezondheidszorg

Uit het Budgetonderzoek van 1993 blijkt dat de relatieve bestedingen van huishoudens aan gezondheidszorg over het algemeen vrij gering zijn. Gemiddeld geven de huishoudens onder het mediane inkomen slechts 2.63 procent van hun totale uitgaven uit aan gezondheidszorg. Ook de

hogere inkomens spenderen relatief weinig aan deze sector. Dit wijst erop dat beide inkomensgroepen goed verzekerd zijn tegen eventuele ziektekosten. Bij de lagere inkomensgroepen speelt uiteraard het feit mee dat men kan beschikken over een zogenaamde PPK-kaart. Met deze kaart kan de patiënt gratis verzorging en medicamenten krijgen bij allerlei gezondheidsdiensten.

Bij het berekenen van de onkosten voor gezondheidszorg bij personen die moeten leven van het bestaansminimum weegt daarom deze sector niet zwaar door. Aangezien personen op het bestaansminimum recht moeten hebben op een PPK-kaart, kunnen zij over gratis verzorging beschikken. De enige kosten die in deze sector moeten worden gemaakt zijn: medicamenten niet op recept en medische artikelen. Deze kosten werden rechtstreeks overgenomen uit het Budgetonderzoek.

6. Vervoer en communicatie

De Commissie is er bij het berekenen van het bestaansminimum van uit gegaan dat het beschikken over eigen vervoer in feite niet behoort tot de belangrijkste levensnoodzakelijkheden. Het openbaar vervoer met Arubus en een aantal privé-bussen is zodanig georganiseerd dat de meeste woonplaatsen op het eiland vrij gemakkelijk zijn te bereiken. Ook het beschikken over een eigen telefoon werd niet aanzien als een levensnoodzakelijkheid.

Bij de berekening van de kosten van deze sector werd er van uit gegaan dat 1 lid van het huishouden dagelijks twee lange busritten moet maken (gemiddelde kosten per dag 4 Afl.) en dat een ander lid van het huishouden 10 maal per maand een lange busrit maakt. Voor het berekenen van de telefoonkosten werd er van uitgegaan dat de persoon per maand voor 10 Afl. gebruik maakt van de publieke telefoon.

7. Recreatie, cultuur en ontwikkeling

Bij het berekenen van de sector 'Recreatie, cultuur en ontwikkeling' werd uitgegaan van dezelfde methode als bij de berekening van de sector 'Kleding' (zie p.7). In de sector 'Recreatie, cultuur en ontwikkeling' zijn ook de schoolkosten inbegrepen die moeten worden gemaakt voor de opleiding van de kinderen in het gezin. De toegepaste inflatie-correctie bedroeg 6.2 procent.

8. Overige goederen en diensten

Deze sector omvat in feit alle onderdelen die in geen van de vorige sectoren zijn opgenomen. De uitgaveposten in deze sector omvatten posten als verzekeringen, persoonlijke verzorging, liefdadigheid en geschenken, dieren als hobby en overige uitgaven (familieplechtigheden, kansspelen, gerechtskosten, alimentatiebetalingen). Ook deze sector is op dezelfde manier berekend als de sector 'Kleding'. Een inflatie-correctie van 3.8 procent werd toegepast.

C. Het Bestaansminimum op Aruba

In de onderstaande tabel wordt het bestaansminimum gepresenteerd als de som van de basisbehoeften binnen de verschillende sectoren.

Sector	Basisbehoeften	Relatieve verdeling
Voeding en drank	777	35.3
Kleding	356	16.1
Recreatie, ontwikkeling en cultuur	98	4.5
Wooninrichting	217	9.9
Gezondheidszorg	20	0.9
Wonen	549	24.9
Vervoer en communicatie	110	5.0
Overig	74	3.4
Totaal	2201	100.0

Volgens de schatting van de Commissie bedraagt op dit ogenblik (september 1994) het bestaansminimum op Aruba Afl. 2201 per maand (afgerond Afl. 2200) voor een gezin van twee volwassenen en twee kinderen beneden de 16 jaar. Ter vergelijking, op dit ogenblik bedraagt dit bestaansminimum in de Verenigde Staten US\$ 1476.3 per maand voor een gezin van 4 personen. In Curaçao heeft de vakbond een bedrag van NAfl. 1335 per maand als bestaansminimum vastgesteld voor een alleenstaande moeder met kind.

Om een gezin van twee volwassenen en twee kinderen van een redelijk verscheiden en gezond voedingspakket te voorzien is maandelijks in Aruba een bedrag van Afl. 777 nodig. Het voedingspakket, zoals uitgewerkt door mevr.S.Kappel, is weergegeven in bijlage 1. De overeenkomstige bedragen voor de verschillende produkten zijn in bijlage 2 opgenomen. Deze bedragen zijn gebaseerd op de maandelijksse prijsopnamen in de maand augustus 1994. Het dient opgemerkt te worden dat in dit bedrag ook de maandelijksse uitgaven aan drank zijn opgenomen.

De resultaten van de MCA- analyse voor de sectoren 'Kleding, schoeisel en toebehoren', 'Recreatie, ontwikkeling en cultuur', 'Wooninrichting' en 'Overig'. Zijn weergegeven in bijlage 3.

De uit de MCA-tabel verkregen cijfers zijn opgehoogd om te corrigeren voor de prijsstijgingen in de periode oktober 1993 tot en met augustus 1994. Respectievelijk is volgens onze berekeningen een bedrag nodig van respectievelijk Afl. 356 (Kleding, schoeisel en toebehoren), Afl. 98, Afl. (Recreatie, ontwikkeling en cultuur), Afl. 217 (Wooninrichting en huisraad) en Afl. 74 (overige onkosten).

De kosten voor 'Gezondheidszorg' zijn op basis van het Budgetonderzoek geschat op Afl. 20. Dit bedrag is voorzien voor bijvoorbeeld medicamenten die niet op recept kunnen worden verkregen. Voor 'Vervoer en communicatie' is maandelijks een bedrag geschat van Afl. 110. Dit houdt in 50 ritten van twee gulden met het openbaar vervoer en tien gulden om sporadisch gebruik te maken van de openbare telefoon.

De tabellen die door de FCCA worden gehanteerd voor het berekenen van de maandelijks hypotheeklasten zijn bijgevoegd in bijlage 4. Met de hulp van mevr. B. Gooskens van het FCCA werd een bedrag voor hypothecaire woonkosten berekend van Afl. 330 per maand¹². De looptijd van de hypotheek bedraagt in dit geval 25 jaar. Uitgaande van deze situatie komt het bestaansminimum, inclusief de woonlasten, op jaarbasis uit op een bedrag van 26.400 Afl. Bij een dergelijk inkomen ziet de cliënt van FCCA de hypothecaire lening verstrekt tegen een rentepercentage van 9%. In dat geval wordt de berekening van de woonlasten als volgt: Andere kosten voor 'Wonen' werden via de MCA-methode op de volgende bedragen geschat: water (Afl. 73), gas (Afl. 13), elektriciteit (Afl. 83) en ander (Afl. 50). Als som van deze onderdelen werden de basisbehoeften voor de sector 'Wonen' geschat op Afl. 549.

Op de volgende pagina geven we grafisch de relatieve verdeling weer van de verschillende consumptiesectoren binnen het bestaansminimum. Hier valt direct op welk aanzienlijk aandeel van het minimum budget wordt ingenomen door de sector 'Voedsel en drank' (35.3 procent), de sector 'Wonen' (24.9 procent) en de sector 'Kleding' (16.1 procent). Op zich is dit niet verwonderlijk omdat deze drie sectoren de werkelijke biologische basisbehoeften betreffen: voeding, kleding en behuizing.

¹² De hoogte van de huishuur die men aan FCCA moet betalen indien men een huis via deze instantie huurt, is afhankelijk van het bruto huishoudinkomen. Dit inkomen bestaat uit 100 procent van het bruto inkomen van de kostwinner, plus 100 procent van het bruto inkomen van de partner en 30 procent van het bruto inkomen van de kinderen en eventuele inwonenden. De eerste tabel behorende bij bijlage 4 toont dat in dit geval de huur minimaal 467.75 per maand bedraagt. Aangezien de huur beduidend hoger is dan de hypotheek en aangezien op de lange duur het bezitten van een eigen woning beter is dan een huurwoning, werd bij de berekening van het bestaansminimum enkel de hypotheekwaarde bijberekend.

